

De (Wester)Schelde in 2100

**Wat weten we
en hoe kunnen we erover praten?**

Marcel Taal

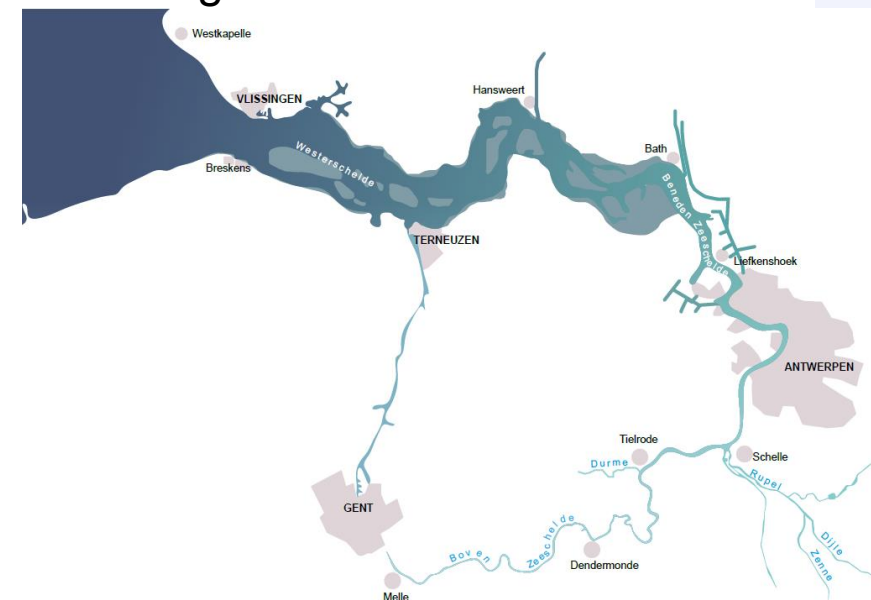
17 oktober 2024

De vraag voor deze sessie:

- Hoe gaan we komende jaren om met opgaven voor verbeteren natuur- en waterkwaliteit?
- Herstel of ontwikkeling?
- Hoe zorgen we dat het watersysteem zich kan aanpassen aan veranderend klimaat?

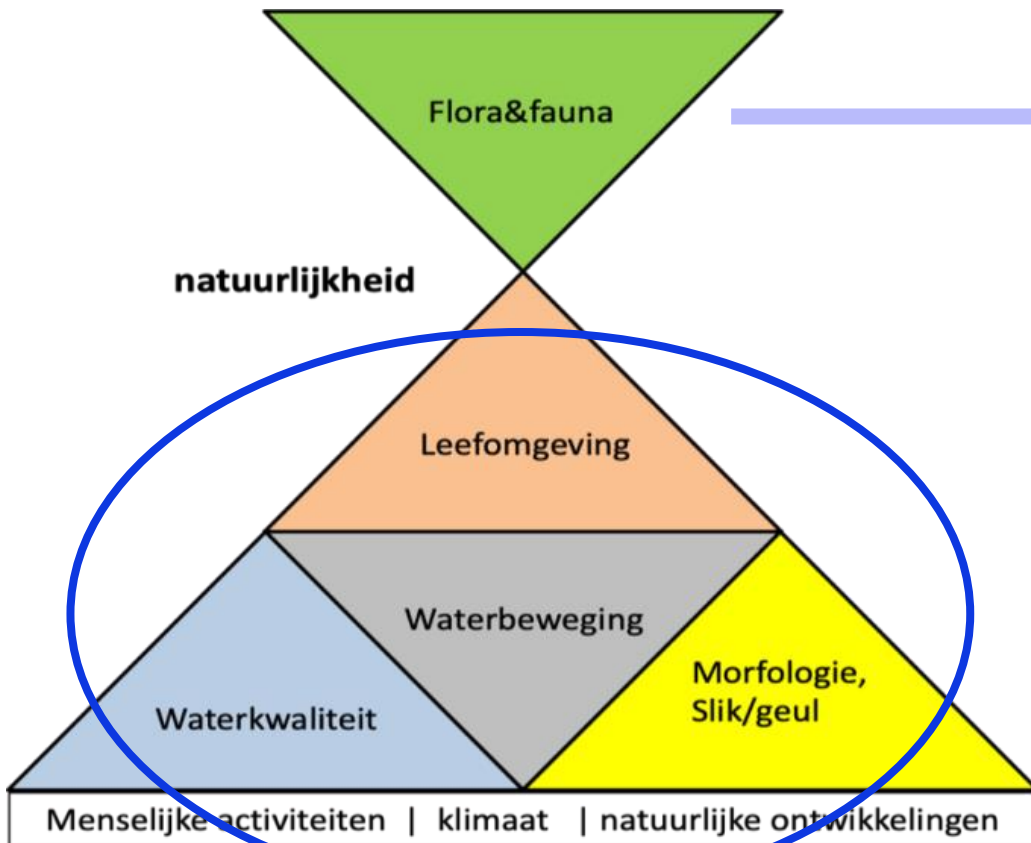
Vertalen we dit naar het Schelde-estuarium:

- Via de Vlaams-Nederlandse Schelde Commissie is al het nodige onderzoek gedaan
(= wat weten we, deel 1 van de presentatie)
- De afgelopen jaren is gewerkt aan het ‘Lange Termijn Perspectief Natuur’, waarin, met alle belangen / stakeholders, de kennis is besproken en getracht is lange termijn te combineren met de kansen en opgaven voor de komende jaren.
(= hoe kunnen we erover praten, deel 2 van de presentatie)
- Vandaag wel de nadruk op de Westerschelde

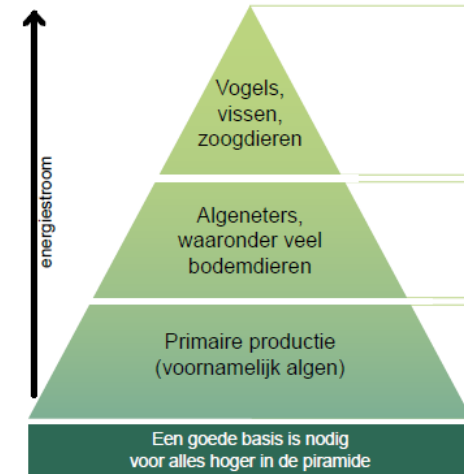

Ecologie volgt fysische en chemische condities (allemaal 'natuurlijkheid')

Hier weten we
best wat van

Deltares

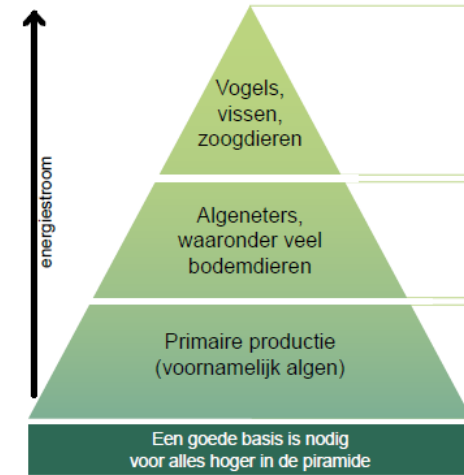
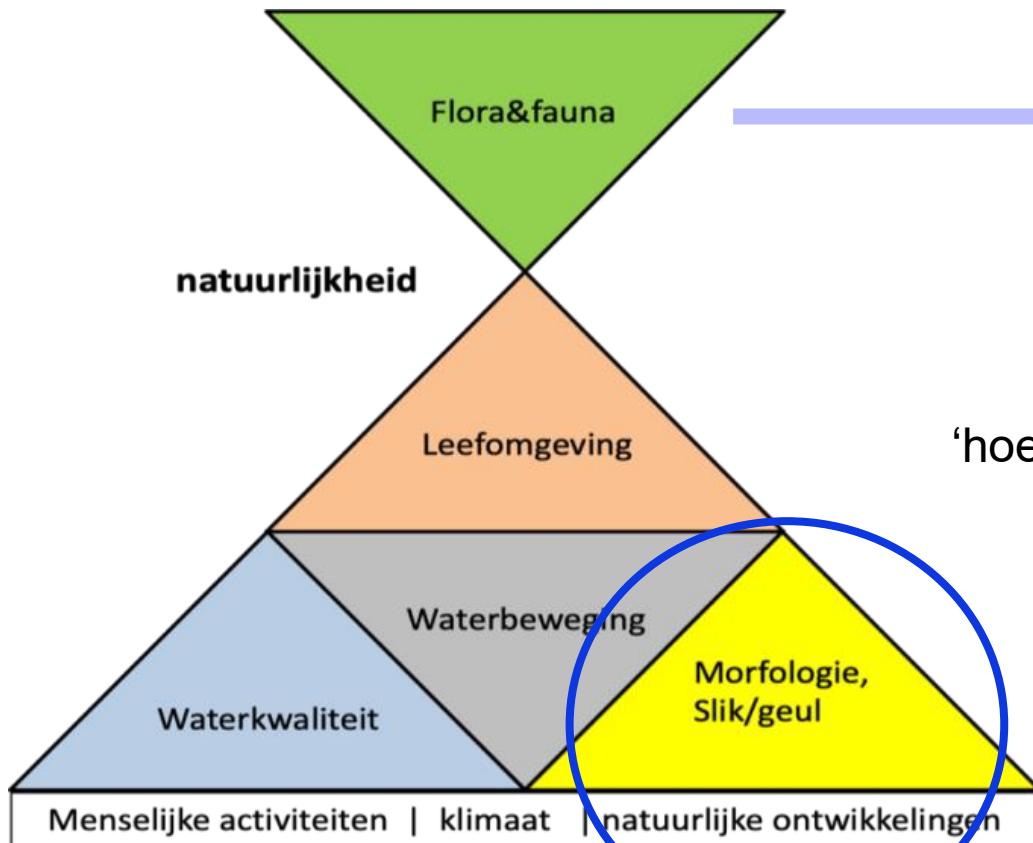

En dan voor de lange termijn...:

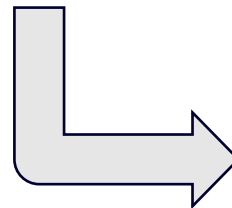
- **Morfologie** verandert langzaam en ingrijpen in de geometrie heeft langdurige gevolgen (en sterke samenhang waterbeweging)
- **Waterkwaliteit** speelt meer op kortere tijdschaal (v.w.b. ingrijpen / reacties), maar niet altijd uiteraard (persistente stoffen b.v.)

Ecologie volgt fysische en chemische condities (allemaal 'natuurlijkheid')

Hier weten we
best wat van

Focus bij
'hoe dan in 2100'?

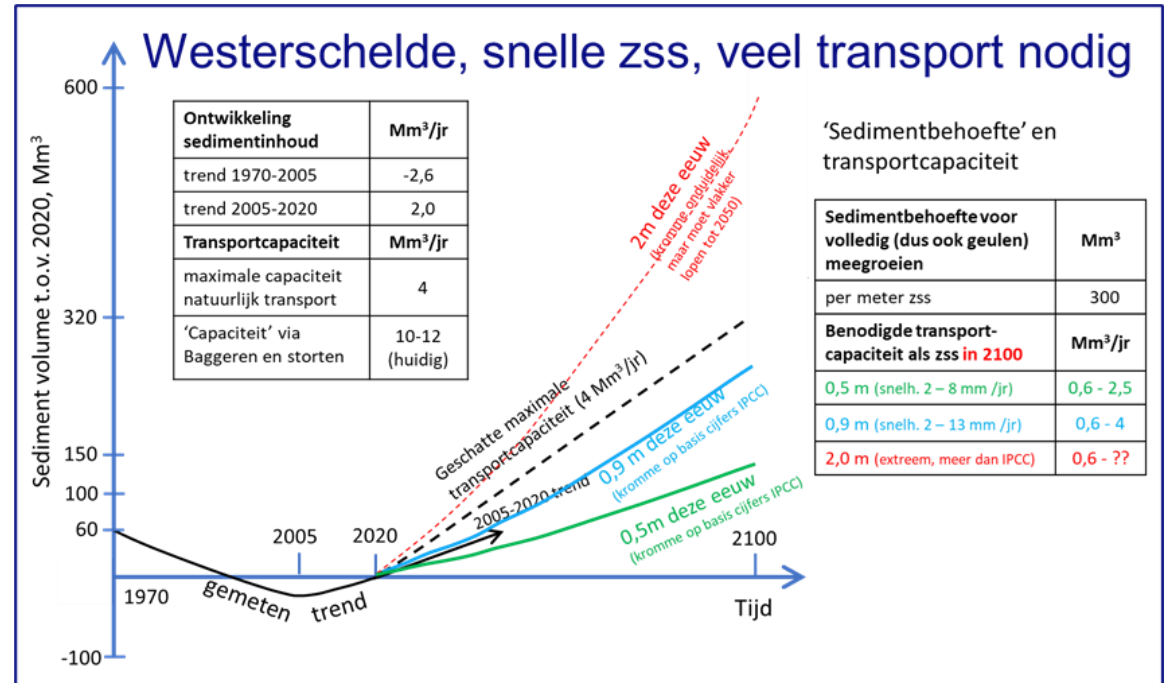
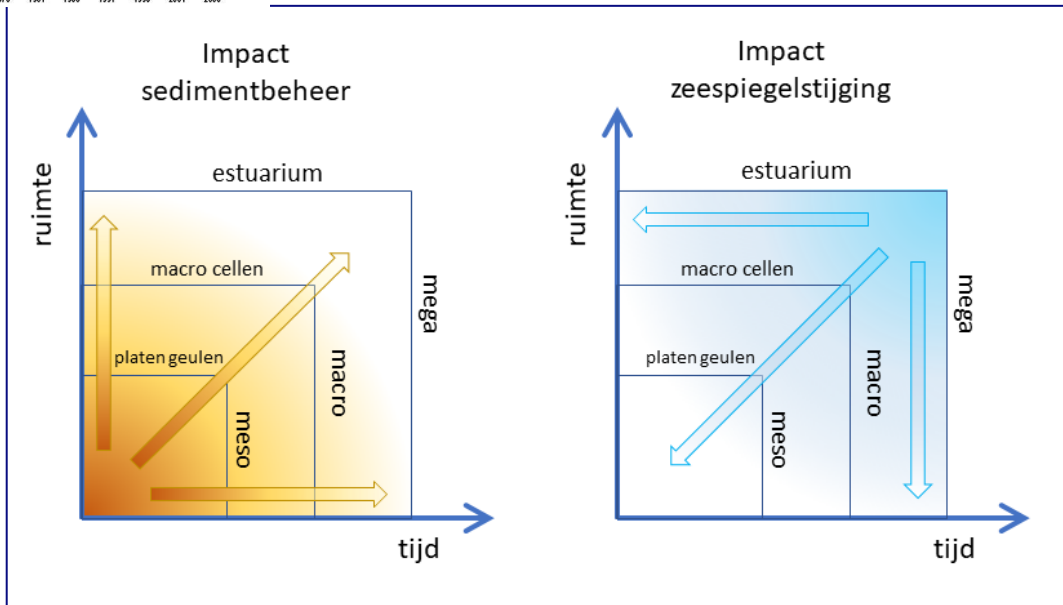
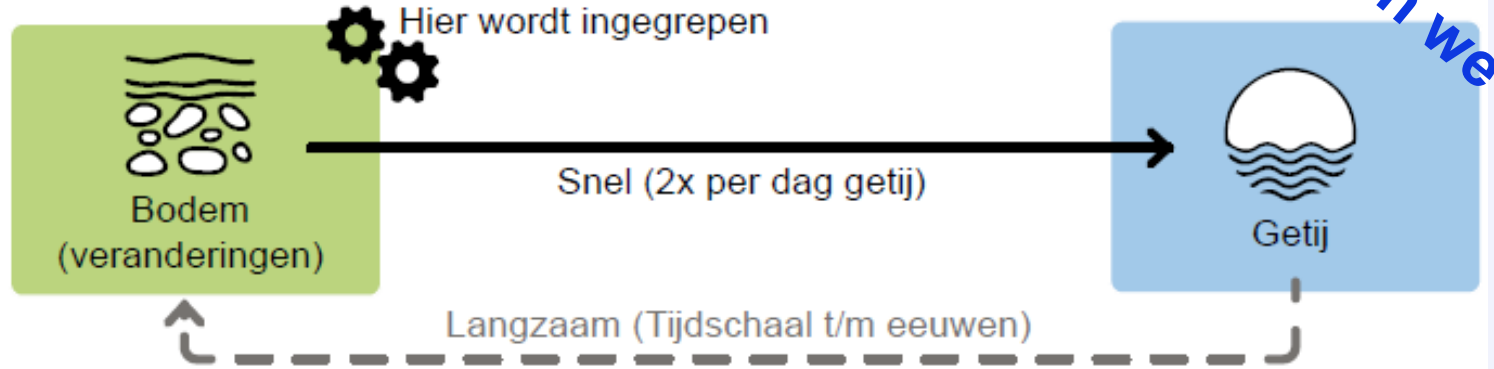
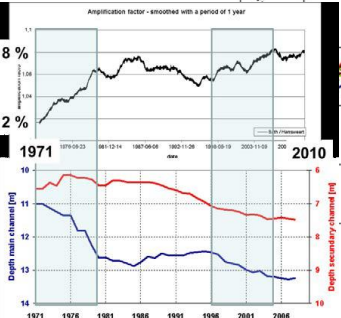
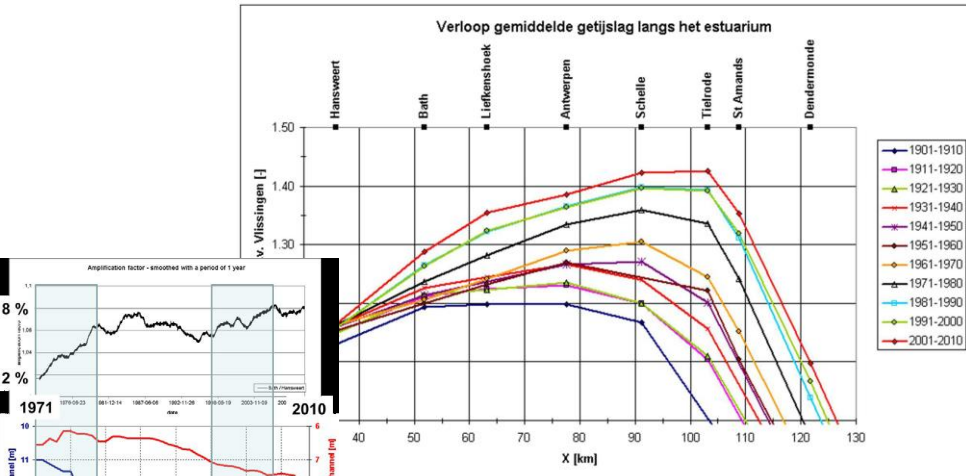

En dan voor de lange termijn...:

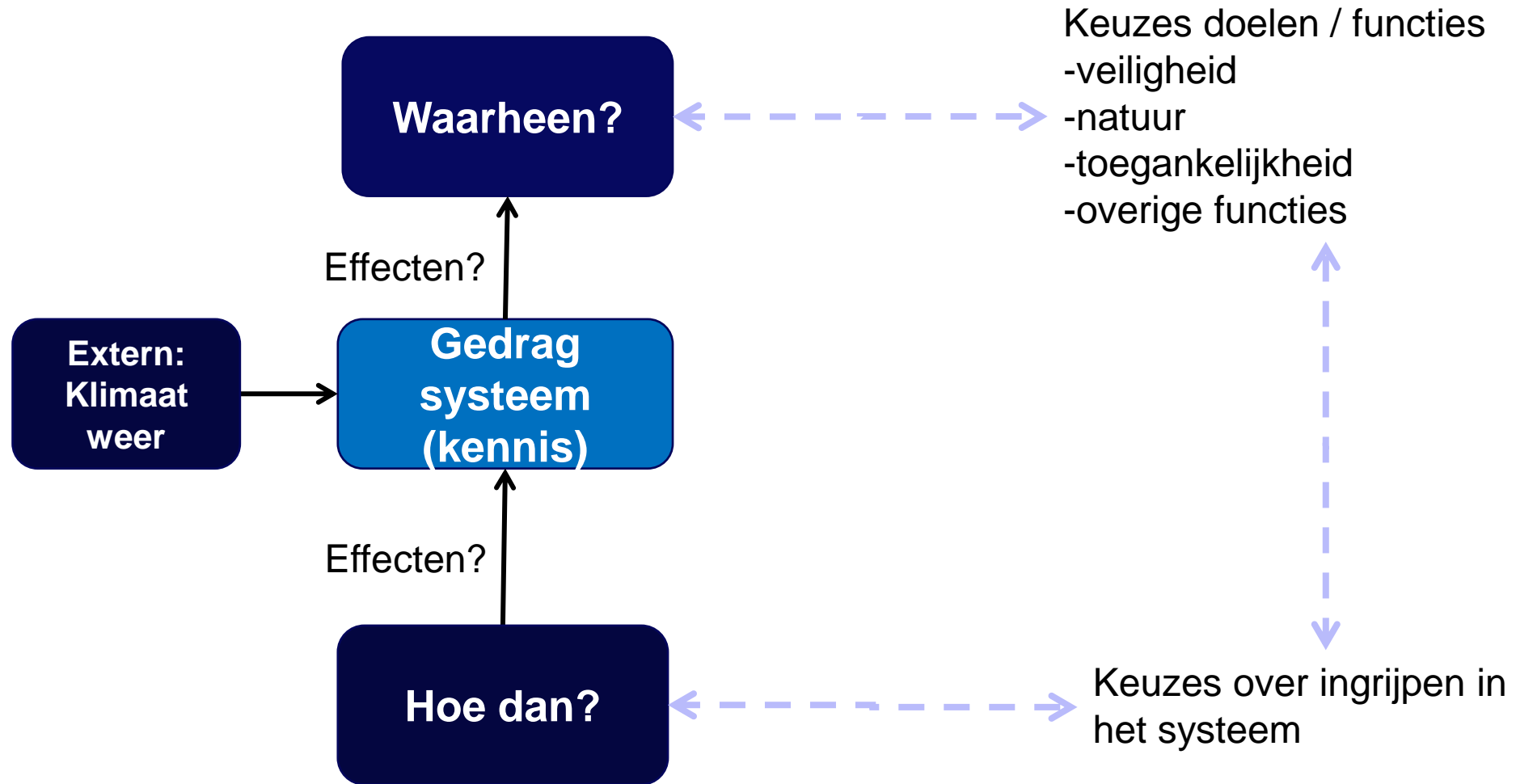
- **Morfologie** verandert langzaam en ingrijpen in de geometrie heeft langdurige gevolgen (en sterke samenhang waterbeweging)
- **Waterkwaliteit** speelt meer op kortere tijdschaal (v.w.b. ingrijpen / reacties), maar niet altijd uiteraard (persistente stoffen b.v.)

Ontwikkeling op de lange termijn....

Dit weten we

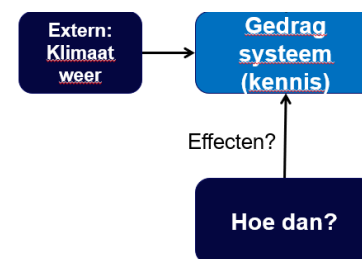

Het hangt ook af van de vraag: (en deze gaat hier over lange termijn)

Wat kunnen we nu aangeven met huidige kennis?

- Huidig beleid (voorkeursstrategie) is goed te doordenken (dus als: hier liggen de oevers, daar ligt de vaarweg etc.)
- Veelal ook bij (langzaam) veranderend klimaat
- We weten plm. hoe 'meegroeien' gaat en hebben, zeker op termijn 10-15 jaar, beeld hoe de ecologisch waardevolle gebieden kunnen veranderen

Maar:

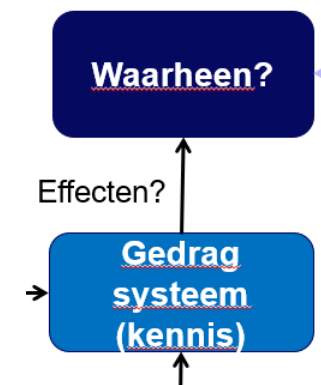
- In de tijd dat klimaat verandert kan er veel in beleid en omgeving veranderen (is deels via methodiek van scenario's, knikpunten en adaptatiepaden in de vingers te krijgen)
- Maar of doelen gaan veranderen is echt onbekend (zo veel mogelijk open houden...)
- Nadenken over 'iets heel anders'?
 - Papier is geduldig..., besluiten vallen vooral in toekomst, niet nu al. Maar wel kiezen voor investeren in kennis
 - Wat je iig moet weten of 'iets heel anders' nog kan als je 'plm. hetzelfde blijft doen / nastreeft'...
 - Effecten in grote lijnen goed in te schatten (experts, denkmodellen). B.v. ervaring op afsluitingen. Hoewel.... is dit kennis voor 'de andere kant op, dus 'afsluitingen weghalen'? Wel plm. te doordenken
 - Complexe rekenmodellen meestal niet nodig voor keuzes die we komende tijd moeten maken i.v.m. 2100

Keuzes doelen / functies
 -veiligheid
 -natuur
 -toegankelijkheid
 -overige functies

Aanpak voor een Lange Termijn Perspectief (uit LTP-N Schelde-estuarium)

- Duidelijk krijgen wat we bedoelen met 'robuust en veerkrachtig'
(dit is voor korte en voor lange termijn)
- Hoe maken we het concreet, hoe kan een (deel van) estuarium eruit zien?
(en hoe beoordeelt ieder dat dan?)
(beeld voor lange termijn, interpreteert ieder ook voor korte termijn)
- Hoe gaan we beoordelen / waarderen? -> Kader van ambities
(dit is voor korte en voor lange termijn)
- Combineren 'opgaven nu' en 'perspectief voor langere termijn'
spoiler: dit is t lastigst

Wat is robuuste en veerkrachtige natuur ?

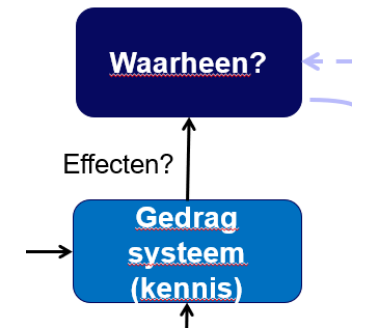
(definitie uit LTP-N Schelde-estuarium)

- (levende natuur): Gezonde biodiversiteit en gezonde populaties
- Gevarieerde en verbonden leefgebieden van goede kwaliteit
- Goede water-, bodem- en luchtkwaliteit
- Natuurlijke water- en sedimentprocessen, passend bij een estuarium

Met toegevoegd (ter verduidelijking):

- Natuur die weerbaar is tegen klimaatverandering en menselijke drukfactoren
- Voorwaarde/minimumeis: voldoen aan de juridische eisen voor de natuur.

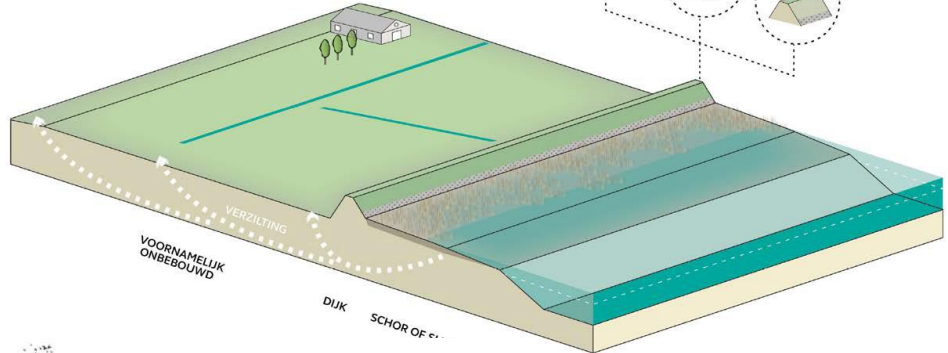
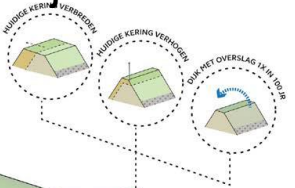
Kernconclusie LTP-N: Robuust en veerkrachtig vraagt ruimte (voor leefgebieden en natuurlijke processen)

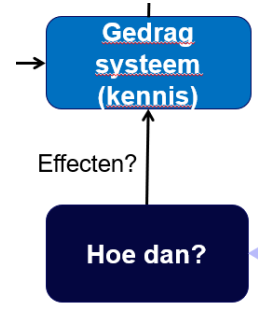
Hoe maken we het concreet, hoe kan (deel van) estuarium eruit zien?

B.v. oevers met

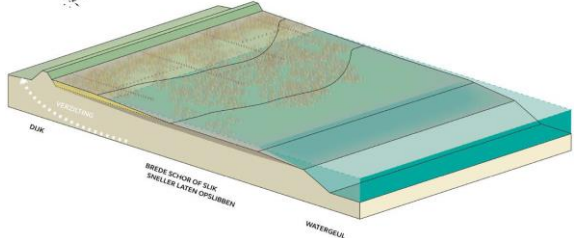
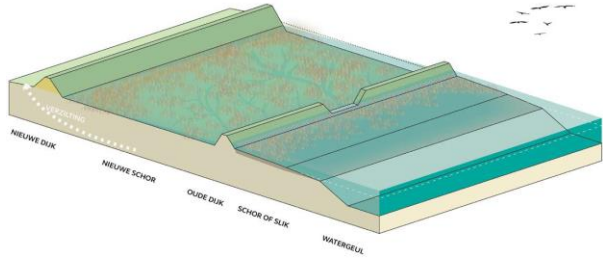
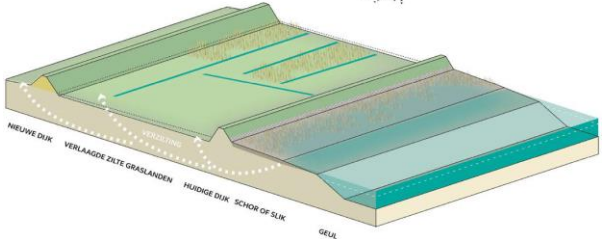
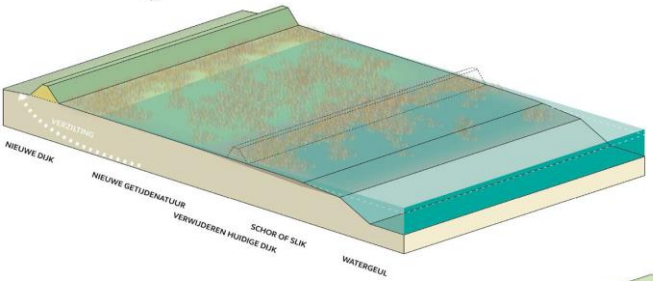
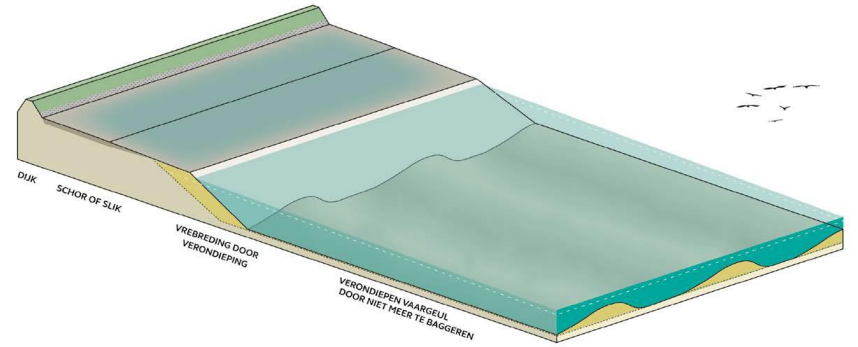
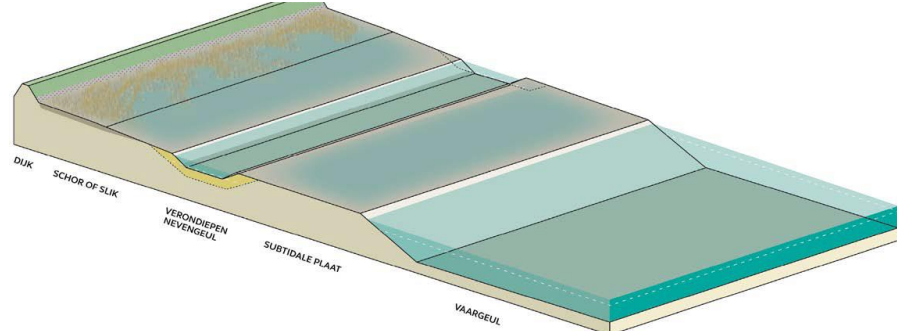
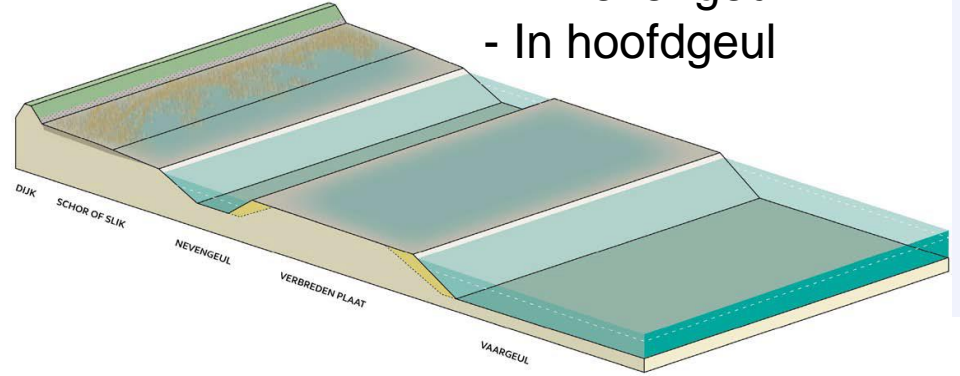
- geen bebouwing direct achter dijk
- geen geul direct voor de dijk

Is ook:
 -landwaarts ... of...
 -zeewaarts ... of...
 -vasthouden ?
 Maar op schaal waarop we nu projecten doen

- B.v. beheer bodem
- direct bij platen / igg
 - in nevengeul
 - In hoofdgeul

Beoordelen / waarderen -> Kader van ambities

(uitwerking LTP-N Schelde-estuarium)

'Kader van Ambities' Langetermijnperspectief voor de Natuur van het Schelde-estuarium

AMBITIE VOOR NATUUR

'Robuust en veerkrachtig' voor de natuur

- » Gezonde biodiversiteit en gezonde populaties
- » Gevarieerde en verbonden leefgebieden van goede kwaliteit
- » Goede water-, bodem- en luchtkwaliteit
- » Natuurlijke water- en sedimentprocessen, passend bij een estuarium
- » Natuur die weerbaar is tegen klimaatverandering en menselijke drukfactoren

Haalbaar

- » Juridisch haalbaar nu en in de toekomst
- » Verbindend: aansluitend bij cultuur en (lokale) maatschappij
- » Adaptief aan klimaatverandering (zeespiegelstijging, temperatuurstijging, droogte, wateroverlast)
- » Acceptabele kosten van aanleg en onderhoud.

GEVOLGEN VOOR ANDERE FUNCTIES

'Robuust en veerkrachtig' voor veiligheid tegen overstromen

- » Zorgt voor een lagere stormvloed-waterstand
- » Vermindert de bedreiging/belasting van de waterkeringen

'Robuust en veerkrachtig' voor toegankelijkheid

- » Toegankelijkheid van de zeehavens en industrie
- » Veiligheid van de scheepvaart

'Robuust en veerkrachtig' voor overige functies die direct effect kunnen ondervinden

- » Landbouw (areaal, zoetwatervoorziening)
- » Visserij
- » Toerisme en recreatie
- » Gezondheid

Waarheen?

Keuzes doelen / functies
 -veiligheid
 -natuur
 -toegankelijkheid
 -overige functies

Combineren 'opgaven nu' en 'perspectief LT' ?

Lastig.....

- Meer ruimte? Verbreden versus minder diepe geulen (geven beiden meer ruimte voor leefgebieden en natuurlijke processen, maar elk op eigen tijdschaal)
- Ruimte voor iets anders? nu of later bekijken?
Er zijn richtingen die kansrijk zijn qua win-win, maar nu niet de (juridisch verplichte) opgaven behalen:
 - B.v. Zilte graslanden binnendijks
 - B.v. Wisselpolders
 - B.v. Visie op vaargeulen op lange termijn
- Natuurherstel korte termijn die niet past in 'ruimte voor natuurlijke processen' (strekdammen b.v.)
 - B.v. is dat dan toch inspanning en geld waard?

Maar gelukkig merk je ook duidelijke consensus:

- Randvoorwaarde: schoon, helder en genoeg water. Nu aan werken
- Experimenteer en benut kansen waar ze zich voordoen en innoveer
- Samenhang (estuarium is ook één geheel) en integrale benadering (drager van alle functies)